

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Thomæ A Kempis Canonici Regularis Ord. S. Augustini De Imitatione Christi Libri Quatuor

Thomas <von Kempen>

Coloniæ, 1723

Liber Primus. Admonitiones ad spiritualem vitam utiles.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-45773](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-45773)

DE

IMITATIONE CHRISTI

LIBER PRIMUS.

Admonitiones ad spiritualem vitam utiles.

CAPUT I.

De Imitatione Christi, & contemptu omnium vanitatum mundi.

QUI sequitur me , non ambulat in tenebris : dicit Dominus. Hæc sunt verba Christi , quibus admonemur , quatenus vitam ejus & mores imitemur , si velimus veraciter illuminari , & ab omni cæcitate cordis liberari.

Summum igitur studium nostrum

A

strum

strum fit, in vita JESU Christi meditari.

2. Doctrina Christi omnes doctrinas Sanctorum præcellit : & qui spiritum haberet, absconditum ibi manna inveniret.

Sed contingit, quòd multi ex frequenti auditu Evangelii parvum desiderium sentiunt : quia spiritum Christi non habent.

Qui autem vult plenè & sapidè Christi verba intelligere ; oportet, ut totam vitam suam illi studeat conformare.

3. Quid prodest tibi, alta de Trinitate disputare : si careas humilitate, unde displiceas Trinitati ?

Verè, alta verba non faciunt sanctum & justum : sed virtuosa vita efficit Deo charum.

Opto magis sentire compunctionem, quàm scire ejus definitionem.

Si scires totam Bibliam exterius, & omnium Philosophorum dicta : quid totum prodesset sine charitate Dei & gratia ?

Vanitas vanitatum, & omnia vanitas

nititas, præter amare Deum, & illi soli
servire.

Ista est summa sapientia, per con-
temptum mundi tendere ad regna
cælestia.

4. Vanitas igitur est, divitias pe-
rituras quærere, & in illis sperare.

Vanitas quoque est, honores am-
bire, & in altum statum se extol-
lere.

Vanitas est, carnis desideria sequi:
& illud desiderare, unde postmo-
dum graviter oportet puniri.

Vanitas est, longam vitam optare,
& de bona vita parum curare.

Vanitas est, præsentem vitam so-
lùm attendere: & quæ futura sunt,
non prævidere.

Vanitas est, diligere quod cum
omni celeritate transit: & illuc non
festinare, ubi sempiternum gau-
dium manet.

5. Memento illius frequenter pro-
verbii: quia non satiatur oculus vi-
su, nec auris impletur auditu.

Stude ergo cor tuum ab amore
visibilium abstrahere, & ad invisi-
bilia te transferre.

Nam sequentes suam sensualitatem, maculant conscientiam, & perdunt Dei gratiam.

C A P U T II.

De humili sentire sui ipsius.

OMNIS homo naturaliter scire desiderat; sed scientia sine timore Dei, quid importat?

Melior est profectò humilis rusticus, qui Deo servit; quàm superbus Philosophus, qui se neglecto, cursum cæli considerat.

Qui benè seipsum cognoscit, sibi ipsi vilescit, nec laudibus delectatur humanis.

Si scirem omnia quæ in mundo sunt, & non essem in charitate: quid me juvaret coram Deo, qui me iudicaturus est ex factò?

2. Quiesce à nimio sciendi desiderio; quia magna ibi invenitur distractio, & deceptio.

Scientes libenter volunt videri, & sapientes dici.

Muls

Multa sunt, quæ scire, parum vel nihil animæ profunt.

Et valde insipiens est, qui aliquibus intendit, quàm his, quæ salutis suæ deserviunt.

Multa verba non satiant animam; sed bona vita refrigerat mentem; & pura conscientia magnam ad Deum præstat confidentiam.

3. Quotò plus & meliùs scis, tantò gravius inde judicaberis, nisi sanctius vixeris.

Noli ergo extolli de ulla arte vel scientia: sed potiùs time de data tibi notitia.

Si tibi videtur, quòd multa scis, & satis benè intelligis: scito tamen, quia sunt multò plura, quæ nescis.

Noli alium sapere, sed ignorantiam tuam magis fatere.

Quid te vis alicui præferre, cum plures doctiores te inveniantur, & magis in lege periti?

Si vis utiliter aliquid scire, & discere: ama nesciri, & pro nihilo reputari.

4. Hæc est altissima & utilissima lectio, sui ipsius vera cognitio & despectio.

De seipso nihil tenere, & de aliis semper benè & altè sentire, magna sapientia est & alta perfectio.

Si videres alium apertè peccare, vel aliqua gravia perpetrare, non deberes te tamen meliorem æstimare: quia nescis, quamdiu possis in bono statu permanere.

Omnes fragiles sumus; sed tu neminem frágiliorem teipso tenebis.

C A P U T III.

De doctrina veritatis.

1. **F**elix, quem veritas per se docet, non per figuras & voces transeuntes, sed sicuti se habet.

Nostra opinio, & noster sensus, sæpè nos fallit, & modicum videt.

Quid prodest magna cavillatio
de

de occultis & obscuris rebus, de quibus nec arguemur in iudicio, quia ignoravimus?

Grandis insipientia, quòd neglectis utilibus & necessariis, ultrò intendimus curiosis & damnosis. Oculos habentes non videmus.

2. Et quid curæ nobis de generibus & speciebus?

Cui æternum Verbum loquitur, à multis opinionibus expeditur.

Ex uno verbo omnia, & unum loquuntur omnia: & hoc est principium, quod & loquitur nobis.

Nemo sine illo intelligit, aut rectè iudicat.

Cui omnia unum sunt, & omnia ad unum trahit, & omnia in uno videt, potest stabilis corde esse, & in Deo pacificus permanere.

O veritas Deus, fac me unum tecum, in charitate perpetua.

Tædet me sæpe multa legere & audire: in te est totum, quod volo & desidero.

Taceant omnes Doctores ; fileant
universæ creaturæ in conspectu tuo ;
tu mihi loquere solus.

3. Quantò aliquis magis sibi uni-
tus & interiùs simplicatus fuerit,
tantò plura & altiora sine labore in-
telligit ; quia desuper lumen intelli-
gentiæ accipit.

Purus, simplex, & stabilis spiritus,
in multis operibus non dissipatur ;
quia omnia ad Dei honorem opera-
tur , & in se otiosus ab omni pro-
pria exquisitione esse nititur.

Quis te magis impedit & mole-
stat , quàm tua immortificata affe-
ctio cordis ?

Bonus & devotus homo opera
sua priùs intus disponit , quæ foris
agere debet.

Nec illa trahunt eum ad desideria
vitiosæ inclinationis ; sed ipse infle-
ctit ea ad arbitrium rectæ ratio-
nis.

Quis habet fortius certamen ,
quàm qui nititur vincere seipsum ?

Et hoc deberet esse negotium no-
strum, vincere videlicet seipsum , &
quo-

quotidie se ipso fortiozem fieri, atque in melius aliquid proficere.

4. Omnis perfectio in hac vita quandam imperfectionem sibi habet annexam; & omnis speculatio nostra quadam caligine non caret.

Humilis tui cognitio, certior via est ad Deum, quam profunda scientiæ inquisitio.

Non est culpanda scientia, aut quælibet simplex rei notitia, quæ bona est in se considerata, & à Deo ordinata: sed præferenda est semper bona conscientia, & virtuosa vita.

Quia verò plures magis student scire, quam benè vivere; ideò sæpè errant, & penè nullum vel modicum fructum ferunt.

5. O si tantam adhiberent diligentiam, ad extirpanda vitia, sicuti ad movendas & virtutes inferendas quæstiones: non fierent tanta mala & scandala in populo, nec tanta dissolutio in cœnobiis.

Certè adveniente die iudicii, non quæretur à nobis, quid legimus, sed

A 5

quid

quid fecimus : nec quàm benediximus, sed quàm religiosè viximus.

Dic mihi, ubi sunt modò omnes illi Domini & magistri, quos bene novisti, dum adhuc viverent, & studiis flourerent?

Jam eorum præbendas alii possident; & nescio utrùm de eis cogitant. In vita sua aliquid esse videbantur, & modò de illis tacetur.

6. O quàm citò transit gloria mundi! Utinam vita eorum, scientiæ ipsorum concordasset! tunc bene studuissent & legissent.

Quàm multi pereunt per vanam scientiam in sæculo, qui parum curant de Dei servitio!

Et quia magis eligunt magni esse quàm humiles; ideo evanescent in cogitationibus suis.

Verè magnus est, qui magnam habet charitatem.

Verè magnus est, qui in se parvus est, & pro nihilo omne culmen honoris ducit.

Verè prudens est, qui omnia terrena arbitratur ut stercora, ut Christum lucrifaciat.

Et

Et verè bene doctus est, qui Dei voluntatem facit, & suam voluntatem relinquit.

C A P U T I V.

De prudentia in agendis.

1. **N**ON est credendum omni verbo, nec instinctui; sed cautè & longanimiter res est secundùm Deum ponderanda.

Proh dolor! sæpe malum faciliùs, quàm bonum de alio creditur & dicitur: ita infirmi sumus.

Sed perfecti viri non facilè credunt omni enarranti: qui sciunt infirmitatem humanam, ad malum proclivem, & in verbis satis labilem.

2. Magna sapientia, non esse præcipitem in agendis, nec pertinaciter in propriis stare sensibus.

Ad hanc etiam pertinet, non quibuslibet hominum verbis credere, nec audita vel credita mox ad aliorum aures effundere.

Cum sapiente & conscientioso viro consilium habe: & quære potiùs à

meliore instrui, quàm tuas ad inventiones sequi.

Bona vita facit hominem sapientem secundùm Deum, & expertum in multis.

Quantò quis in se fuerit humilior, & Deo subjectior: tantò in omnibus erit sapientior, & pacatior.

C A P U T V.

De lectione Sanctarum Scripturarum.

1. **V**ERITAS est in Scripturis sanctis quærenda, non eloquentia.

Omnis Scriptura sacra eo spiritu debet legi, quo facta est.

Quærere potiùs debemus utilitatem in scripturis, quàm subtilitatem sermonis.

Ita libenter devotos & simplices libros legere debemus, sicut altos & profundos.

Non te offendat auctoritas scribentis utrum parvæ vel magnæ literaturæ fuerit; sed amor puræ veri-

veritatis te trahat ad legendum.

Non quæras, quis hoc dixerit ; sed quid dicatur attende.

2. Homines transeunt , sed veritas Domini manet in æternum.

Sine personarum acceptione , variis modis loquitur nobis Deus.

Curiositas nostra sæpè nos impedit in lectione Scripturarum , cum volumus intelligere & discutere, ubi simpliciter esset transeundum.

Si vis profectum haurire, lege humiliter , simpliciter, & fideliter : nec unquam velis habere nomen scientiæ.

Interroga libenter , & audi tacens verba Sanctorum ; nec displiceant tibi parabolæ seniorum : sine causa enim non proferuntur.

C A P U T VI.

De inordinatis affectionibus.

I. **Q**UANDOCUNQUE homo aliquid inordinatè appetit, statim in se fit inquietus.

Superbus & avarus nunquam quiescunt.

Pauper & humilis spiritu, in multitudi-
tudi- ne pacis converfantur.

Homo qui necdum perfectè in se
mortuus est, citò tentatur, & vincitur
in parvis & vilibus rebus.

Infirmus in spiritu, & quodam-
modo adhuc carnalis, & ad sensibi-
lia inclinatus, difficulter se potest à
terrenis desideriiis ex toto abstra-
here.

Et ideo sæpe habet tristitiam, cum
se subtrahit: leviter etiam indigna-
tur, si quis ei resistit.

2. Si autem persecutus fuerit,
quod concupiscit, statim ex reatu
conscientiæ gravatur: quia secutus
est passionem suam, quæ nihil juvat
ad pacem, quam quæsit.

Resistendo igitur passionibus, in-
venitur vera pax cordis; non autem
eis serviendo.

Non est ergo pax in corde homi-
minis carnalis, non in homine ex-
terioribus dedito, sed fervido in
spirituali.

C A P U T VII.

De vana spe & elatione fugienda.

1. V A-

1. **V**ANUS est, qui spem suam ponit in hominibus, aut in creaturis.

Non te pudeat aliis servire, amore JESU Christi; & pauperem in hoc sæculo videri.

Non stes super teipsum, sed in DEO spem tuam constitue.

Fac, quod in te est, & Deus aderit bonæ voluntati tuæ.

Non confidas in tua scientiâ, vel astutia cujuscumque viventis; sed magis in Dei gratia, qui humiles adjuvat, & de se præsumentes humiliat.

2. Neglorieris in divitiis, si adsunt; nec in amicis, quia potentes sunt: sed in Deo, qui omnia præstat, & seipsum super omnia dare desiderat.

Non te extollas de magnitudine, vel pulchritudine corporis, quæ modica infirmitate corrumpitur & deædatur.

Non placeat tibi ipsi de habilitate aut ingenio tuo: ne displiceas Deo, cujus est totum quidquid boni naturaliter habueris.

3. Non

3. Non te reputes aliis meliorem, ne fortè coram Deo deterior habearis, qui scit, quid est in homine.

Non superbias de operibus bonis: quia aliter sunt iudicia Dei, quàm hominum; cui sæpè displicet, quod hominibus placet.

Si aliquid boni habueris, crede de aliis meliora, ut humilitatem conserves.

Non nocet, si omnibus te supponas: nocet autem plurimum, si vel uni te præponas.

Jugis pax cum humili: in corde autem superbi, zelus & indignatio frequens.

C A P U T VIII.

De cavenda nimia familiaritate.

1. **N**ON omni homini reveles secretum: sed cum sapiente & timente Deum age causam tuam.

Cum juvenibus & extraneis rarus esto.

Cum divitibus noli blandiri; &
coram

coram magnatibus non libenter appareas.

Cum humilibus & simplicibus, cum devotis & morigeratis, sociare: & quæ ædificationis sunt, pertracta.

Non sis familiaris alicui mulieri; sed in communi, omnes bonas mulieres Deo commenda.

Soli Deo & Angelis ejus opta familiaris esse; & hominum notitiam devita.

2. Charitas habenda est ad omnes, sed familiaritas non expedit.

Quandoque accidit, ut persona ignota, ex bona fama luceat: cujus tamen præsentia oculos intuentium offuscat.

Putamus aliquando aliis placere ex conjunctione nostra; & incipimus magis displicere, ex morum improbitate in nobis considerata.

C A P U T IX.

De obedientia & subjectione.

1. **V**ALDE magnum est, in obedientia stare, & sub Prælato vivere, & sui juris non esse.

Multò

Multò tutius est , stare in subjectione , quàm in prælatura.

Multi sunt sub obedientia, magis ex necessitate, quàm ex charitate: & illi pœnam habent, & leviter murmurant. Nec libertatem mentis acquirunt, nisi ex toto corde propter Deum se subjiciant.

Curre hîc vel ibi : non invenies quietem , nisi in humili subjectione sub Prælati regimine.

Imaginatio locorum & mutatio multos fefellit.

2. Verum est , quòd unusquisque libenter agit pro sensu suo ; & inclinatur ad eos magis , qui secum sentiunt.

Sed si DEUS est inter nos, necesse est , ut relinquamus etiam quandoque nostrum sentire , propter bonum pacis.

Quis est ita sapiens , qui omnia plene scire potest ?

Ergo, noli nimis in sensu tuo confidere : sed velis etiam libenter aliorum sensum audire.

Si bonum est tuum sentire , & hoc ipsum

ipsum propter Deum dimittis , & alium sequeris , magis exinde proficies.

3. Audivi enim sæpe, securius esse audire & accipere consilium , quàm dare.

Potest etiam contingere , ut bonum sit uniuscujusque sentire : sed nolle aliis acquiescere , cùm id ratio aut causa postulat, signum est superbix & pertinaciæ.

C A P U T X.

De cavenda superfluitate verborum.

1. **C**AVEAS tumultum hominum, quantum potes : multum enim impedit tractatus sæcularium gestorum , etiam si simplici intentione proferantur.

Citò enim inquinamur vanitate, & captivamur.

Vellem me pluries tacuisse , & inter homines non fuisse.

Sed quare tam libenter loquimur, & invicem fabulamur : cùm tamen raro,

rarò , sine læsione conscientix, ad silentium redimus?

Ideò tam libenter loquimur: quia per mutuas locutiones , ab invicem consolari quærimus: & cor diversis cogitationibus fatigatum , optamus relevare.

Et multum libenter de his , quæ multum diligimus vel cupimus, vel quæ nobis contraria sentimus , libet loqui & cogitare.

2. sed proh dolor ! sæpè inaniter & frustrà. Nam hæc exterior consolatio , interioris & divinæ consolationis non modicum detrimentum est.

Ideò vigilandum est , & orandum, ne tempus otiosè transeat.

Si loqui licet & expedit, quæ ædificatoria sunt loquere.

Malus usus, & negligentia profectus nostri, multum facit ad incustodiam oris nostri.

Juvat tamen non parum ad profectum spiritualem, devota spiritualium rerum collatio: maximè ubi pares animo & spiritu in Deo sibi sociantur.

CA-

C A P U T XI.

*De pace acquirenda, & zelo
proficiendi.*

1. **M**ULTAM possemus pacem habere, si non vellemus nos cum aliorum dictis & factis, & quæ ad nostram curam non spectant, occupare.

Quomodo potest ille diu in pace manere, qui alienis curis se intermiscet; qui occasiones forinsecus quærit; qui parum vel rarò se intrinsecus colligit?

Beati simplices, quoniam multam pacem habebunt.

2. Quare quidam Sanctorum tam perfecti & contemplativi fuerunt?

Quia omninò seipsum mortificare ab omnibus terrenis desideriis studuerunt: & ideò totis medullis cordis Deo adhærere, atque liberè sibi vacare potuerunt.

Nos nimiam occupamur propriis passionibus, & de transitoriis sumis sollicitamur.

Rarò

Rarò etiam unum vitium perfectè vincimus, & ad quotidianum profectum non accendimur: ideo frigidi & tepidi remanemus.

3. Si essemus nobis ipsis perfectè mortui, & interiùs minimè implicati: tunc possemus etiam divina sapere, & de cælesti contemplatione aliquid experiri.

Totum & maximum impedimentum est, quia non sumus à passionibus & concupiscentiis liberi; nec perfectam sanctorum viam conamur ingredi.

Quando etiam modicum adversitatis occurrit, nimis citò dejicimur, & ad humanas consolationes convertimur.

4. Si niteremur, sicut viri fortes, stare in prælio: profectò auxilium Domini super nos videremus de cælo.

Ipsè enim certantes, & de sua gratia sperantes, paratus est adjuvare: qui nobis certandi occasiones procurat, ut vincamus.

Si tantùm in istis exterioribus ob-
servant-

servantiis profectum religionis ponimus, citò finem habebit devotio nostra.

Sed ad radicem securim ponamus: ut purgati à passionibus, pacificam mentem possideamus.

5. Si omni anno unum vitium extirparemus, citò viri perfecti efficeremur.

Sed modò è contrario sæpe sentimus, ut meliores & puriores in initio conversionis nostræ nos fuisse inveniamus, quàm post multos annos professionis.

Fervor & profectus noster quotidie deberet crescere: sed nunc pro magno videtur, si quis primi fervoris partem posset retinere.

Si modicam violentiam faceremus in principio, tunc postea cuncta possemus facere cum levitate & gaudio.

6. Grave est, assueta dimittere: sed gravius est, contra propriam voluntatem ire.

Sed si non vincis parva & levia, quando superabis difficiliora?

Resi-

Resiste in principio inclinationi tuæ, & malam dedisce consuetudinem : ne fortè paulatim ad majorem te ducat difficultatē.

O si adverteres quantam tibi pacem, & aliis lætitiā faceres, te ipsum benè habendo; puto quòd sollicitior esses ad spiritualem profectum!

C A P U T XII.

De utilitate adversitatis.

I. **B**ONUM nobis est, quòd aliquando habeamus aliquas gravitates & contrarietates; quia sæpè hominem ad cor revocant, quatenus se in exilio esse cognoscat, nec spem suam in aliqua re mundi ponat.

Bonum est, quòd patiamur quandoque contradictores, & quòd malè & imperfectè de nobis sentiatur, etiam si benè agimus & intendimus. Ista sæpè juvant ad humilitatem, & à vana gloria nos defendunt.

Tunc enim meliùs interiorem testem Deum quærimus, quando foris vili-

vilipendimur ab hominibus, & non
benè nobis creditur.

2. Ideò deberet se homo in Deo
taliter firmare, ut non esset ei ne-
cesse multas humanas consolationes
quærere.

Quando homo bonæ voluntatis
tribulatur, vel tentatur, aut malis
cogitationibus affligitur: tunc DEUM
sibi magis necessarium intelligit, si-
ne quo nihil boni se posse depre-
hendit.

Tunc etiam tristatur, gemit, & orat
pro miseriis, quas patitur.

Tunc tædet eum diutiùs vivere,
& mortem optat venire: ut possit
dissolvi, & cum Christo esse.

Tunc etiam benè advertit, perfe-
ctam securitatem & plenam pacem,
in mundo non posse constare.

C A P U T XIII.

De tentationibus reprimendis.

I. **Q**UAMDIU in mundo vivi-
mus, sine tribulatione & ten-
tatione non esse possumus.

B

Unde

Unde in Job scriptum est : Tentatio est vita humana super terram.

Ideo unusquisque sollicitus esse deberet circa tentationes suas , & vigilare in orationibus ; ne diabolus locum inveniret decipiendi , qui nunquam dormitat , sed circuit , quærens , quem devoret.

Nemo tam perfectus est & sanctus , qui non habeat aliquando tentationes : & plenè eis carere non possumus.

2. Sunt tamen tentationes homini sæpe valde utiles , licèt molestæ sint & graves ; quia in illis homo humiliatur , purgatur , & eruditur ,

Omnes Sancti per multas tribulationes & tentationes transiêrunt & profecerunt.

Et qui tentationes sustinere nequiverunt , reprobi facti sunt , & defecerunt.

Non est aliquis Ordo tam sanctus , nec locus tam secretus , ubi non sint tentationes , vel adversitates.

3. Non est homo securus à tentationibus

tionibus totaliter, quamdiu vixerit; quia in nobis est unde tentamur, ex quo in concupiscentia nati sumus.

Una tentatione seu tribulatione recedente, alia supervenit; & semper aliquid ad patiendum habebimus, quia bonum felicitatis primordialis perdidimus.

Multi quærunt tentationes fugere, & gravius incidunt in eas.

Per solam fugam non possumus vincere; sed per patientiam & veram humilitatem omnibus hostibus efficimur fortiores.

Qui tantummodo exteriùs declinat, nec radicem evellit, parum proficiet: imò citiùs ad eum tentationes redient, & pejùs sentiet.

Paulatim, & per patientiam cum longanimitate (Deo juvante) meliùs superabis, quàm cum duritia & importunitate propria.

Sæpiùs accipe consilium in tentatione, & cum tentatis noli duriter agere: sed consolationemingere, sicut tibi optares fieri.

4. Initium omnium malarum ten-

tationum in constantia animi , & parva ad Deum confidentia.

Quia sicut navis sine gubernaculo hinc inde à fluctibus impellitur ; ita homo remissus , & suum propositum deserens, variè tentatur.

Ignis probat ferrum , & tentatio hominem justum.

Nescimus sæpè quid possumus : sed tentatio aperit , quid sumus.

Vigilandum est tamen , præcipuè circa initium tentationis : quia tunc facilius hostis vincitur , si ostium mentis nullatenus intrare finitur ; sed extra limen, statim ut pulsaverit, illi obviatur.

Unde quidam dixit :

Principiis obsta, serò medicina paratur.

Nam primò occurrit menti simplex cogitatio : deinde fortis imaginatio : postea delectatio , & motus parvus, & assensio.

Sicque paulatim ingreditur hostis malignus ex toto, dum illi non resistitur in principio.

Et

eo
ca

Et quantò diutiùs ad resistendum quis torpuerit ; tantò in se quotidie fit debilior, & hostis contra eum potentior.

5. Quidam in principio conversionis suæ graviores tentationes patiuntur ; quidam autem in fine.

Quidam verò, quasi per totam vitam suam malè habent.

Nonnulli satis leniter tentantur, secundum divinæ ordinationis sapientiam & æquitatem, quæ statum & merita hominum pensat, & cuncta ad electorum suorum salutem præordinat.

6. Ideò non debemus desperare, cum tentamur ; sed eò ferventiùs Deum exorare, quatenus nos in omni tribulatione dignetur adjuvare : qui utique, secundum dictum Pauli, talem faciet cum tentatione proventum, ut possimus sustinere.

Humiliemus ergo animas nostras sub manu Dei, in omni tentatione & tribulatione : quia humiles spiritu salvabit, & exaltabit,

7. In tentationibus & tribulationibus probatur homo, quantum profecit: & ibi majus meritum existit, & virtus melius patescit.

Nec magnum est, si homo devotus sit & fervidus, cum gravitatem non sentit: sed si tempore adversitatis patienter se sustinet, spes magni profectus erit.

Quidam à magnis tentationibus custodiuntur, & in parvis quotidianis sæpe vincuntur: ut humiliati, nunquam de seipsis in magnis confidant, qui in tam modicis infirmantur.

CAPUT XIV.

De temerario judicio vitando.

I. **A**D teipsum oculos reflecte, & aliorum facta caveas judicare. In judicando alios, homo frustra laborat, sæpius errat, & leviter peccat: seipsum verò judicando & discutendo semper fructuosè laborat.

Sicut nobis res cordi est, sic de ea frequenter judicamus: nam verum
judi-

judicium, propter privatum amorem, faciliter perdimus.

Si Deus semper esset pura intentio nostri desiderii, non tam faciliter turbaremur pro resistetia sensus nostri.

2. Sed sæpe aliquid ab intra latet, vel etiam ab extra concurrat, quod nos etiam pariter trahit.

Multi occultè seipsum quærunt in rebus quas agunt, & nesciunt.

Videntur etiam in bono pace stare, quando res pro eorum velle fiunt, & sentire: si autem aliter fit, quàm cupiunt, citò moventur & tristes fiunt.

Propter diversitatem sensuum & opinionum, satis frequenter oriuntur dissensiones inter amicos & cives, inter religiosos & devotos.

3. Antiqua consuetudo difficulter relinquitur: & ultra proprium videre nemo libenter ducitur.

Si rationi tuæ magis inniteris vel industriæ, quàm virtuti subjectivæ JESU Christi, rarò & tardè eris homo illuminatus; quia Deus vult nos sibi perfectè subjici, & omnem

rationem per inflammatum amorem transcendere.

CAPUT XV.

De operibus ex charitate factis.

1. **P**RO nulla re mundi, & pro nullius hominis dilectione, aliquod malum est faciendum, sed pro utilitate tamen indigentis, opus bonum liberè aliquando intermittendum est, aut etiam pro meliori mutandum.

Hoc enim facto, opus bonum non destruitur, sed in melius commutatur.

Sine charitate, opus externum nihil prodest: quidquid autem ex charitate agitur, quantumcumque etiam parvum sit & despectum, totum emittitur fructuosum.

Magis siquidem Deus pensat ex quanto quis desiderio & amore opus agit, quàm quantum fecit.

2. Multum facit, qui multum diligit.

Multum facit, qui rem benè facit.

Benè

eo
cap

Benè facit, qui communitati magis quàm suæ voluntati servit.

Sæpè videtur esse charitas, & est magis carnalitas: quia naturalis inclinatio, propria voluntas, spes retributionis, affectus commoditatis, rarò abesse volunt.

3. Qui veram & perfectam charitatem habet, in nulla re seipsum quærit; sed Dei solummodo gloriam in omnibus fieri desiderat.

Nulli etiam invidet, quia nullum privatum gaudium amat: nec in seipso vult gaudere; sed in Deo, super omnia bona, optat beatificare.

Nemini aliquid boni attribuit, sed totaliter ad Deum refert, à quo fontaliter omnia procedunt, in quo finaliter omnes Sancti fruibiliter quiescunt.

O qui scintillam haberet veræ charitatis, profectò omnia terrena sentiret plena fore vanitatis!

C A P U T X V I.

De sufferentia defectuum aliorum.

1. **Q**UÆ homo in se vel in aliis emen-

emendare non valet, debet patienter sustinere, donec Deus aliter ordinet.

Cogita, quia sic fortè melius est pro tua probatione & patientia, sine qua non sunt multum ponderanda merita nostra,

Debes tamen pro talibus impedimentis supplicare, ut Deus tibi dignetur subvenire, & possis benignè portare.

2. Si quis semel aut bis admonitus, non acquiescit, noli cum eo contendere; sed totum Deo committe, ut fiat voluntas ejus, & honor in omnibus servis ejus, qui scit bene mala in bonum convertere.

Stude patiens esse in tolerando aliorum defectus, & qualescumque infirmitates; quia & tu multa habes, quæ ab aliis oportet tolerari.

Si non potes te talem facere, qualem vis; quomodo alium poteris ad tuum habere beneplacitum.

Libenter habemus alios perfectos, & tamen proprios non emendamus defectus.

3. Volumus, quòd alii strictè corrigantur, & ipsi corrigi nolumus.

Displicet larga aliorum licentia, & tamen nobis nolumus negari quod petimus.

Alios restringi per statuta volumus, & ipsi nullatenus nos patimur amplius cohiberi.

Sic ergo patet, quàm rarò proximum sicut nos ipsos pensamus.

Si essent omnes perfecti, quid tunc haberemus ab aliis pro Deo pati?

4. Nunc autem Deus sic ordinavit, ut discamus alter alterius onera portare: quia nemo sine defectu, nemo sine onere; nemo sibi sufficiens; nemo sibi satis sapiens: sed oportet nos invicem portare, invicem consolari, pariter adjuvare, instruere & admonere.

Quantæ autem virtutis quisque fuerit, melius patet occasione adversitatis.

Occasiones namque hominem fragilem non faciunt: sed qualis sit, ostendunt.

CAPUT XVII.

De vita monastica.

1. **O**portet quòd discas teipsum in multis frangere, si vis pacem & concordiam cum aliis tenere.

Non est parvum in monasteriis vel in congregatione habitare, & inibi sine querela conversari, & usque ad mortem fidelis perseverare.

Beatus, qui ibidem benè vixerit, & feliciter consummaverit.

Si vis debitè stare & proficere, teneas te tanquam exulem peregrinum super terram.

Oportet te stultum fieri propter Christum, si vis religiosam ducere vitam.

2. Habitus & tonsura modicum confert: sed mutatio morum, & integra mortificatio passionum, verum faciunt Religiosum.

Qui aliud quærit quàm purè Deum, & animæ suæ salutem, non inveniet nisi tribulationem & dolorem.

Non

Non potest etiam diu stare pacificus, qui non nititur esse minimus, & omnibus subjectus.

3. Ad serviendum venisti, non ad regendum : ad patiendum & laborandum scias te vocatum, non ad otium vel fabulandum.

Hic ergo probantur homines, sicut aurum in fornace.

Hic nemo potest stare, nisi ex toto corde se voluerit propter Deum humiliare.

C A P U T X V I I I .

De exemplis sanctorum Patrum.

I. **I**NTUERE sanctorum Patrum vivida exempla, in quibus vera perfectio refulsit & religio, & videbis quam modicum sit, & penè nihil, quod nos agimus.

Heu! quid est vita nostra, si illis fuerit comparata?

Sancti & amici Christi, Domino servierunt in fame & siti, in frigore & nuditate, in labore & fatigatione, in vigiliis & jejuniis, in orationibus

C

&

& sanctis meditationibus, in persecutionibus & opprobriis multis.

2. O quàm multas & graves tribulationes passi sunt Apostoli, Martyres, Confessores, Virgines, & reliqui omnes, qui Christi vestigia voluerunt sequi!

Nam animas suas in hoc mundo oderunt, ut in vitam æternam possiderent eas.

O quàm strictam & abdicatam vitam sancti Patres in eremo duxerunt! quàm longas & graves tentationes pertulerunt! quàm frequenter ab inimico vexati sunt! quàm crebras & fervidas orationes Deo obtulerunt! quàm rigidas abstinencias peregerunt, quàm magnum zelum & fervorem ad spiritualem profectum habuerunt! quàm forte bellum adversus edomationem vitiorum gesserunt! quàm puram & rectam intentionem ad Deum tenuerunt!

Per diem laborabant, & noctibus orationi diutinæ vacabant: quamquam laborando ab oratione mentali minimè cessarent.

3. Om-

3. Omne tempus utiliter expendebant : omnis hora ad vacandum Deo brevis videbatur : & præ magna dulcedine contemplationis , etiam oblivioni tradebatur necessitas corporalis refectiois.

Omnibus divitiis , dignitatibus , honoribus , amicis & cognatis renuntiabant : nil de mundo habere cupiebant , vix necessaria vitæ sumebant : corpori servire , etiam in necessitate dolebant.

Pauperes igitur erant rebus terrenis , sed divites valde in gratia & virtutibus.

Foris egebant , sed intus gratiâ & consolatione divinâ reficiebantur.

4. Mundo erant alieni , sed Deo proximi ac familiares amici.

Sibi ipsis videbantur tanquam nihili , & huic mundo despecti : sed erant in oculis Dei pretiosi & dilecti.

In verâ humilitate stabant , in simplici obedientia vivebant , in charitate & patientia ambulabant : & ideo quotidie in spiritu proficie-

bant, & magnam apud Deum gratiam obtinebant.

Dati sunt in exemplum omnibus Religiosis: & plus provocare nos debent ad benè proficiendum, quàm tepidorum numerus ad relaxandum.

5. O quantus fervor omnium Religiosorum, in principio suæ sanctæ institutionis fuit!

O quanta devotio orationis! quanta æmulatio virtutis! quàm magna disciplina viguit! quanta reverentia & obediencia, sub regula magistri, in omnibus effloruit!

Testantur adhuc vestigia derelicta, quòd verè viri sancti & perfecti fuerunt: qui tam strenuè militantes, mundum suppeditaverunt.

Jam magnus putatur, si quis transgressor non fuerit: si quis, quod accepit, cum patientia tolerare potuerit.

6. Ah tepor & negligentia statûs nostri, quòd tam citò declinamus à pristino fervore: & jam tædet vivere, præ lassitudine & tepore!

Uti-

Utinam in te peritus non dormiret profectus virtutum, qui multa sæpiùs exempla vidisti devotorum?

C A P U T X I X.

De exercitiis boni Religiosi.

1. **V**ITA boni Religiosi omnibus virtutibus pollere debet: ut sit talis interiùs, qualis videtur hominibus exteriùs.

Et meritò, multò plus debet esse intus, quàm quòd cernitur foris: quia inspector noster est Deus, quem summopere revereri debemus, ubicumque fuerimus, & tanquam Angeli in conspectu ejus mundi incedere.

Omni die renovare debemus propositum nostrum, & ad fervorem nos excitare, quasi hodie primùm ad conversionem venissemus, atque dicere:

Adjuva me Domine Deus in bono proposito, & sancto servitio tuo: & da mihi nunc hodie perfectè inci-

pere, quia nihil est, quod hactenus feci.

2. Secundum propositum nostrum, cursus profectus nostri: & multa diligentia opus est, bene proficere volenti.

Quod si fortiter proponens, sæpe deficit: quid ille, qui rarò aut minus fixè aliquid proponit?

Variis tamen modis contingit desertio propositi nostri: & levis omisio exercitiorum vix sine aliquo dispendio transit.

Iustorum propositum, in gratia Dei potiùs quàm in propria sapientia pendet: in quo & semper confidunt, quidquid arripiunt.

Nam homo proponit, sed Deus disponit, nec est in homine via eius.

3. Si pietatis causâ, aut fraternæ utilitatis proposito quandoque consuetum omittitur exercitium, facile postea poterit recuperari.

Si autem tædio animi aut negligentia, faciliter relinquitur, satis culpabile est, & nocivum sentietur. Conemur quantum possumus, ad-
hue

adhuc leviter deficiemus in multis.

Semper tamen aliquid certi proponendum est, & contra illa præcipuè, quæ ampliùs non impediunt.

Exteriora nostra, & interiora pariter nobis scrutanda sunt & ordinanda, quia utraque expediunt ad profectum.

4. Si non continuè te vales colligere, saltem interdum: & ad minus semel in die, manè videlicet, aut vespere.

Manè propone, vespere discute mores tuos: qualis hodie fuisti in verbo, opere, & cogitatione: quia in his sæpiùs forsitan offendisti Deum & proximum.

Accinge te, sicut vir, contra diabolicas nequitias: frena gulam, & omnem carnis inclinationem faciliùs frenabis.

Nunquam sis ex toto otiosus: sed aut legens, aut scribens, aut orans, aut meditans, aut aliquid utilitatis pro communi laborans.

Corporalia tamen exercitia discretè sunt agenda, nec omnibus æqualiter assumenda.

5. Quæ communia non sunt, non sunt foris ostendenda: nam in secreto tutius exercentur privata.

Cavendum tamen, ne piger sis ad communia, & ad singularia promptior: sed expletis integrè & fideliter debitis & injunctis, si jam ultrà vacat, redde te tibi, prout devotio tua desiderat.

Non possunt omnes habere unum exercitium: sed aliud isti; aliud illi magis deservit.

Etiam pro temporis congruentia, diversa placent exercitia: quia alia in festis, alia in feriatis magis sapiunt diebus.

Aliis indigemus tempore tentationis, & aliis tempore pacis & quietis.

Alia, cùm tristamur, libet cogitare; & alia, cùm læti in Domino fuerimus.

6. Circa principalia festa, renovanda sunt bona exercitia: & Sanctorum

ctorum suffragia ferventiùs implo-
randa.

De festo in festum proponere de-
bemus, quasi tunc de hoc sæculo mi-
graturi, & ad æternum festum per-
venturi.

Ideoque sollicitè nos præparare
debemus in devotis temporibus, &
devotiùs conversari, atque omnem
observantiam strictiùs custodire,
tanquam in brevi præmium laboris
nostri à Deo percepturi.

7. Et si dilatum fuerit, credamus
nos minùs bene præparatos atque
indignos tantæ adhuc gloriæ, quæ
revelabitur in nobis tempore præfi-
nito: & studeamus nos meliùs ad
exitum præparare.

Beatus servus (ait Evangelista Lu-
cas) quem, cùm venerit Dominus,
invenerit vigilantem. Amen dico
vobis, super omnia bona sua
constituet eum.

* * * *
* * *

CAPUT XX.

De amore solitudinis & silentii.

1. **Q**UÆRE aptum tempus vacandi tibi, & de beneficiis Dei frequenter cogita.

Relinque curiosa.

Tales perlege materias, quæ compunctionem magis præstant, quàm occupationem.

Si te subtraxeris à superfluis locutionibus & otiosis circuitationibus, nec non à novitatibus & rumoribus audiendis; invenies tempus sufficiens & aptum, pro bonis meditationibus insistendis.

Maximi Sanctorum humana consortia, ubi poterant, vitabant, & Deo in secreto vivere eligebant.

2. Dixit quidam: Quoties inter homines fui, minor homo redii. Hoc sæpiùs experimur, quando diu confabulamur.

Facilius est omnino tacere, quàm verbo non excedere.

Facili-

Facilius est domi latere, quàm foris se posse sufficienter custodire.

Qui igitur intendit ad interiora & spiritualia pervenire, oportet eum cum Jesu à turba declinare.

Nemo securè apparet, nisi qui libenter latet.

Nemo securè loquitur, nisi qui libenter tacet.

Nemo securè præest, nisi qui libenter subest.

Nemo securè præcipit, nisi qui benè obedire didicit.

3. Nemo securè gaudet, nisi bonæ conscientix in se testimonium habeat.

Semper tamen Sanctorum securitas, plena timoris Dei extitit.

Nec eò minùs solliciti & humiles in se fuerunt, quia magnis virtutibus & gratia emicuerunt.

Pravorum autem securitas, ex superbia & præsumptione oritur, & in fine in deceptionem sui ipsius vertitur.

Nunquam promittas tibi securitatem in hac vita, quamvis bonus

videaris cœnobita, aut devotus eremita.

4. Sæpe meliores in æstimatione hominum, gravius periclitati sunt propter suam nimiam confidentiam.

Unde multis utilius est, ut non penitus tentationibus careant, sed sæpius impugnentur; ne nimium securi sint, ne fortè in superbiam eleventur, ne etiam ad exteriores consolationes licentiùs declinent.

O qui nunquam transitoriam lætitiã quæreret, qui nunquam cum mundo se occuparet, quàm bonam conscientiam servaret!

O qui omnem vanam sollicitudinem amputaret, & dumtaxat salutaria ac divina cogitaret, & totam spem suam in DEO constitueret, quàm magnam pacem & quietem possideret?

5. Nemo dignus est cœlesti consolatione, nisi diligenter se exercuerit in sancta compunctione.

Si vis corde tenus compungi, intra cubile tuum, & exclude tumultus

tus

tus mundi, sicut scriptum est: In cubilibus vestris compungimini. In cella invenies, quod deforis sæpius amittes.

Cella continuata dulcescit, & malè custodita tædium generat & vilescit. Si in principio conversionis tuæ bene eam incolueris & custodieris: erit tibi postea dilecta amica, & gratissimum solatium

6. In silentio & quiete proficit anima devota, & discit abscondita Scripturarum.

Ibi invenit fluentia lacrymarum, quibus singulis noctibus se lavet & mundet: ut conditori suo tantò familiarior fiat, quantò longiùs ab omni sæculari tumultu degit.

Qui ergo se abstrahit à notis & amicis, approximabit illi Deus cum Angelis sanctis.

Melius est latere, & suū curam agere; quàm se neglecto, etiam signa facere.

Laudabile est homini religioso, rarò foras ire, fugere videri, nolle etiam homines videre.

7. Quid vis videre, quod non licet habere? Transit mundus, & concupiscentia ejus.

Trahunt desideria sensualitatis ad spatiandum: sed cum hora transierit, quid nisi gravitatem conscientiae, & cordis dispersionem reportas?

Lætus exitus tristem sæpe reditum parit: & læta vigilia serotina triste mane facit.

Sic omne carnale gaudium blandè intrat: sed in fine mortet & perimit.

Quid potes alibi videre, quod hiis non vides? Ecce cælum, & terra, & omnia elementa; ex istis namque omnia sunt facta.

8. Quid potes alicubi videre, quod diu potest sub sole permanere?

Credis te forsitan satiari, sed non poteris pertingere.

Si cuncta videres præsentia, quid esset nisi visio vana?

Leva oculos tuos ad Deum in excelsis, & ora pro peccatis tuis & negligentibus.

Dimitte

Dimitte vana vanis : tu autem intende illis, quæ tibi præcepit Deus.

Claude super te ostium tuum, & voca ad te JESUM, dilectum tuum.

Mane cum eo in cella tua, quia non invenies alibi tantam pacem.

Si non exisses, nec quicquam de rumoribus audisses, melius in bona pace permanisses. Ex quo nova delectat aliquando audire, oportet te exinde turbationem cordis tolerare.

CAPUT XXI.

De compunctione cordis.

I. **S**I vis aliquid proficere, conserva te in timore Dei, & noli esse nimis liber : sed sub disciplina cohibe omnes sensus tuos, nec ineptæ te tradas lætitiæ.

Da te ad cordis compunctionem, & invenies devotionem.

Compunctio multa bona aperit, quæ dissolutio citò perdere consuevit.

Mirum est, quòd homo potest
unquam

unquam perfectè in hac vita lætari: qui suum exilium, & tam multa pericula animæ suæ, considerat & pensat.

2. Propter levitatem cordis, & negligentiam defectuum nostrorum, non sentimus animæ nostræ dolores: sed sæpè vanè ridemus, quando meritò flere deberemus.

Non est vera libertas, nec bona lætitia, nisi in timore Dei cum bona conscientia.

Felix, qui abjicere potest omne impedimentum distractionis, & ad unionem se recolligere sanctæ compunctionis.

Felix, qui à se abdicat, quidquid conscientiam suam maculare potest, vel gravare.

Certa viriliter, consuetudo consuetudine vincitur.

Si tu scis homines dimittere, ipsi bene te dimittent tua facta facere.

3. Non attrahas tibi res aliorum, nec te implices causis majorum.

Habeas semper oculum super te primum, & admoneas teipsum
specia-

specialiter , præ omnibus tibi dilectis.

Si non habes favorem hominum, noli exinde triftari : sed hoc fit tibi grave , quia non habes te satis bene & circumfpectè , ficut deceret Dei fervum , & devotum Religiofum converfari.

Utilius eft sæpe & fecurius , quòd homo non habeat multas confolationes in hac vita fecundùm carnem præcipuè.

Tamen quòd divinas non habemus , aut rariùs fentimus , nos in culpa fumus : quia compunctionem cordis non quærimus , nec vanas & externas omninò abjicimus.

4. Cognofce te indignum divina confolatione , fed magis dignum multa tribulatione.

Quando homo eft perfectè compunctus, tunc gravis & amarus eft ei totus mundus.

Bonus homo fufficientem invenit materiam dolendi & flendi.

Sive enim fe confiderat , five de
proxi-

proximo pensat, scit, quia nemo sine tribulatione hic vivit.

Et quantò strictiùs sese considerat, tantò ampliùs dolet.

Materiæ justî doloris & internæ compunctionis, sunt peccata & vitia nostra; quibus ita involuti jacemus, ut rarò cælestia contemplari valeamus.

5. Si frequentiùs de morte tua, quàm de longitudine vitæ cogitares, non dubium quin ferventiùs te emendares.

Si etiam futuras Inferni sive Purgatorii pœnas cordialiter perpenderes, credo quòd libenter laborem & dolorem sustineres, & nihil rigoris formidares.

Sed quia ad cor ista non transeunt, & blandimenta adhuc amamus, ideo frigidi & valde pigri remanemus.

6. Sæpe est inopia spiritûs, unde tam leviter conqueritur miserum corpus.

Ora igitur humiliter ad Dominum, ut det tibi compunctionis spiri-

Spiritum , & die cum Propheta :
Ciba me, Domine, pane lacryma-
rum, & potum da mihi in lacrymis,
in mensura.

CAPUT XXII.

*De consideratione humana mi-
seria.*

1. **M**ISER es , ubicumque fue-
ris , & quocumque te ver-
teris nisi ad Deum te convertas.

Quid turbaris , quia non succedit
tibi , sicut vis & desideras ? Quis
est , qui habet omnia secundum
suam voluntatem ? nec ego , nec
tu , nec aliquis hominum super ter-
ram.

Nemo est in mundo sine aliqua
tribulatione vel angustia , quamvis
Rex sit, vel Papa.

Quis est , qui melius habet ?
utique qui pro Deo aliquid pati
valet.

2. Dicunt multi imbecilles & in-
firmi. Ecce, quàm bonam vitam ille
homo habet , quàm dives , quàm
magnus.

magnus, quàm potens & excelsus ?

Sed attende ad cælestia bona , & videbis quòd omnia ista temporalia nulla sunt ; sed valde incerta & magis gravantia , quia nunquam sine sollicitudine & timore possidentur.

Non est hominis felicitas, habere temporalia ad abundantiam ; sed sufficit ei mediocritas.

Verè miseria est vivere super terram.

Quantò homo voluerit esse spiritualior, tantò præsens vita fit ei amarior ; quia sentit melius, & videt clariùs , humanæ corruptionis defectus.

Nam comedere, bibere, vigilare, dormire, quiescere, laborare, & cæteris naturæ necessitatibus subjacere ; verè magna miseria est , & afflictio homini devoto , qui libenter esset absolutus, & liber ab omni peccato.

3. Valde enim gravatur interior homo necessitatibus corporalibus in hoc mundo.

Unde Propheta devotè rogat , quatenus liber ab istis esse valeat, dicens :

cens :

cens : De necessitatibus meis erue me Domine.

Sed væ non cognoscentibus suam miseriam : & ampliùs væ illis , qui diligunt hanc miseram & corruptibilem vitam.

Nam in tantum quidam hanc amplectuntur , (licèt etiam vix necessaria laborando aut mendicando habeant) ut si possent hìc semper vivere , de regno Dei nihil curarent.

4. O infani & infideles corde, qui tam profundè in terrenis jacent , ut nihil nisi carnalia sapiant !

Sed miseri adhuc in fine graviter sentient , quàm vile & nihilum erat, quod tam vehementer amaverunt.

Sancti autem Dei , & omnes devoti amici Christi , non attendunt , quæ carni placuerunt , nec quæ in hoc tempore floruerunt : sed tota spes eorum & intentio ad æterna bona anhelabat.

Ferebatur totum desiderium eorum sursum ad mansura & invisibilia, ne amore visibilium traherentur ad infima.

Noli,

Noli, frater, amittere confidentiam proficiendi ad spiritualia: adhuc habes tempus & horam.

5. Quare vis procrastinare propositum tuum? Surge, & in instanti incipe, & dic: Nunc tempus est faciendi, nunc tempus est pugnandi, nunc aptum tempus est vitam emendandi.

Quando malè habes, & tribularis, tunc tempus est promerendi.

Oportet te transire per ignem & aquam, antequam venias in refrigerium.

Nisi tibi vim feceris, vitium non superabis.

Quandiu istud fragile corpus gerimus, sine peccato esse non possumus, nec sine tædio & dolore vivere.

Libenter haberemus ab omni miseria quietem; sed quia per peccatum perdidimus innocentiam, amisimus etiam veram beatitudinem.

Ideo oportet nos tenere patientiam, & Dei expectare misericordiam;

diam; donec transeat iniquitas, & hæc mortalitas absorbeat à vita.

6. O quanta fragilitas humana, quæ semper prona est ad vitia!

Hodie confiteris peccata tua, & cras iterum perpetras confessa.

Nunc proponis cavere, & post horam agis, quasi nihil proposuisses.

Meritò ergo nos ipsos humiliare possumus, nec unquam aliquid magni de nobis sentire; quia tam fragiles & instabiles sumus.

Citò etiam potest perdi per negligentiam, quod multo labore vix tandem acquisitum est per gratiam.

7. Quid fiet de nobis adhuc in fine, qui tepescimus tam manè?

Væ nobis, si sic volumus declinare ad quietem, quasi jam pax sit & securitas, cum necdum appareat vestigium veræ sanctitatis in conversatione nostra.

Bene opus esset, quòd adhuc iterum instrueremur, tanquam boni novitii, ad mores optimos: si forte

tè

tè spes esset de aliqua futura emendatione, & majori spiritali profectu.

CAPUT XXIII.

De meditatione mortis.

I. **V**alde citò erit tecum hìc factum, vide aliter, quomodo te habeas: hodie homo est, & cras non comparet.

Cùm autem sublatus fuerit ab oculis, citò etiam transit à mente.

O hebetudo & duritia cordis humani, quod solùm præsentia meditatatur, & futura non magis prævidet!

Sic te in omni facto & cogitatu deberes tenere, quasi statim esses moriturus.

Si bonam conscientiam haberes, non multùm mortem timeres.

Meliùs esset peccata cavere, quàm mortem fugere.

Si hodie non es paratus, quomodo cras eris?

Cras est dies incerta; & quid scis, si crastinum habebis?

2. Quid

2. Quid prodest diu vivere, quando tam parum emendamur?

Ah! longa vita non semper emendat, sed sæpe culpam magis auget.

Utinam per unam diem bene essemus conversati in hoc mundo!

Multi annos computant conversionis, sed sæpe parvus est fructus emendationis.

Si formidolosum est mori, forsitan periculosius erit diutius vivere.

Beatus, qui horam mortis suæ semper ante oculos habet, & ad moriendum quotidie se disponit.

Si vidiisti aliquando hominem mori, cogita, quia & tu per eandem viam transibis.

3. Cùm manè fuerit, puta te ad vesperum non perventurum.

Vespere autem facto, manè non audeas tibi polliceri.

Semper ergo paratus esto: & taliter vive, ut nunquam te imparatum mors inveniat.

Multi subito & improvisè moriuntur. Nam horâ, quâ non putatur, Filius hominis venturus est.

D

Quan-

Quando illa extrema hora venerit, multum aliter sentire incipies de tota vita tua præterita: & valde dolebis, quia tam negligens & remissus fuisti.

4. Quam felix & prudens, qui talis nunc nititur esse in vita, qualis optat inveniri in morte!

Dabit namque magnam fiduciam feliciter moriendi, perfectus contemptus mundi, fervens desiderium in virtutibus proficiendi, amor disciplinæ, labor pœnitentiæ, promptitudo obedientiæ, abnegatio sui, & supportatio cujuslibet adversitatis pro amore Christi.

Multa bona operari potes, dum sanus es? sed infirmatus, nescio quid poteris.

Pauci ex infirmitate meliorantur: sic & qui multum peregrinantur, raro sanctificantur.

5. Noli confidere super amicos & proximos, nec in futurum tuam differas salutem: quia citius obliviscetur tui homines, quam æstimas.

Melius est nunc tempestivè providere,

dere, & aliquid boni præmittere, quàm super aliorum auxilio post mortem sperare.

Si non es pro te ipso sollicitus modò, quis erit sollicitus pro te in futuro?

Nunc tempus est valde pretiosum. Nunc sunt dies salutis. Nunc tempus acceptabile.

Sed proh dolor, quòd hoc utilius non expendis, in quo promereri vales, unde æternaliter vivas!

Veniet, quando unum diem seu horam pro emendatione desiderabis; & nescio, an impetrabis.

6. Eja, charissime, de quanto periculo te poteris liberare, de quàm magno timore eripere, si modò semper timoratus fueris, & suspectus de morte?

Stude nunc taliter vivere, ut in hora mortis valeas potiùs gaudere, quàm timere.

Disce nunc mori mundo; ut tunc incipias vivere cum Christo.

Disce nunc omnia contemnere,

ut tunc possis liberè ad Christum pergere.

Castiga nunc corpus tuum per poenitentiam, ut tunc certam valeas habere confidentiam.

7. Ah stulte! quid cogitas te diu victurum, cum nullum diem habeas securum?

Quàm multi putantes diu vivere decepti sunt, & insperatè de corpore extracti?

Quoties audisti à dicentibus, quia ille gladio cecidit, ille submersus est, ille ab alto ruens cervicem fregit, ille manducando obriguit, ille ludendo finem fecit?

Alius igne, alius ferro, alius peste, alius latrocinio interiit: & sic omnium finis mors est, & vita hominum tanquam umbra subito pertransit.

8. Quis memorabitur tui post mortem? & quis orabit pro te?

Age, age nunc, charissime, quidquid agere potes; quia nescis quando morieris; nescis etiam, quid te post mortem sequetur.

Dum

Dum tempus habes, congrega divitias immortales.

Præter salutem tuam nihil cogites, solum quæ Dei sunt cures.

Fac nunc tibi amicos, venerando DEI Sanctos, & eorum actus imitando: ut cum defeceris in hac vita, illi te recipiant in æterna Tabernacula.

9. Serva te tanquam peregrinum & hospitem super terram, ad quem nihil spectat de mundi negotiis.

Serva cor liberum, & ad Deum sursum erectum, quia non habes hinc manentem civitatem.

Illuc preces & gemitus quotidianos cum lacrymis dirige, ut spiritus tuus mereatur ad Dominum post mortem feliciter transire. Amen.

C A P U T X X I V .

De iudicio & pœnis peccatorum.

IN omnibus rebus respice finem, & qualiter ante districtum stabis Iudicem, cui nihil est occultum: qui muneribus non placatur, nec excusationes recipit; sed quod justum est, iudicabit.

O miserrime & insipiens peccator, quid respondebis Deo, omnia mala tua scienti; qui interdum formidas vultum hominis irati?

Ut quid non prævides tibi in die iudicii, quando nemo poterit per alium excusari vel defendi; sed unusquisque sufficiens onus erit sibi ipsi?

Nunc labor tuus est fructuosus, fletus acceptabilis, gemitus exaudibilis, dolor satisfactorius, & purgativus.

2. Habet magnum & salubre purgatorium patiens homo, qui suscipiens injurias, plus dolet de alterius malitia, quàm de sua injuria: qui pro contrariantibus sibi libenter orat, & ex corde culpas indulget, qui veniam ab aliis petere non retardat: qui faciliùs miseretur, quàm irascitur; qui sibi ipsi violentiam frequenter facit, & carnem omnino spiritui subjugare conatur.

Melius est modò purgare peccata, & vitia refecare, quàm in futuro purganda reservare.

Verè

Verè nos ipsos decipimus, per inordinatum amorem, quem ad carnem habemus.

3. Quid aliud ignis ille devorabit, nisi peccata tua?

Quantò ampliùs tibi ipsi nunc parcis, & carnem sequeris: tantò durius postea lues, & majorem materiam comburendi reserves.

In quibus homo magis peccavit, in illis graviùs punietur. Ibi acediosi ardentibus stimulis perurgentur; & gulosi ingenti siti ac fame cruciabuntur.

Ibi luxuriosi, & voluptatum amatores, ardenti pice & foetido sulphure perfundentur: & sicut furiosi canes, præ dolore invidiosi ululabunt.

4. Nullum vitium erit, quod suum proprium cruciatum non habeat.

Ibi superbi omni confusione replebuntur: & avari miserrima egestate arctabuntur.

Ibi erit una hora gravior in pœna, quàm hic centum anni in gravissima pœnitentia.

Ibi nulla requies est, nulla consolatio damnatis: hinc tamen interdum cessatur à laboribus, atque amicorum fruitur solatiis.

Esto modò sollicitus & dolens pro peccatis tuis, ut in die iudicii securus sis cum beatis.

Tunc enim iusti stabunt in magna constantia adversus eos, qui se angustiaverunt, & depresserunt.

Tunc stabit ad iudicandum, qui modò se subicit humiliter iudiciis hominum.

Tunc magnam fiduciam habebit pauper & humilis, & pavebit undique superbus.

5. Tunc videbitur sapiens in hoc mundo fuisse, qui pro Christo didicit stultus & despectus esse.

Tunc placebit omnis tribulatio patienter perpessa, & omnis iniquitas oppilabit os suum.

Tunc gaudebit omnis devotus, & mœrebit omnis irreligiosus.

Tunc plus exultabit caro afflicta, quàm si in deliciis fuisset semper nutrita.

Tunc

Tunc splendet habitus vilis, & obtenebrescet vestis subtilis.

Tunc plus laudabitur pauperculum domicilium, quàm deauratum palatium.

Tunc iuvabit plus constans patientia, quàm omnis mundi potentia.

Tunc ampliùs exaltabitur simplex obedientia, quàm omnis sæcularis astutia.

6. Tunc plus lætificabit pura & bona conscientia, quàm docta philosophia.

Tunc plus ponderabit contemptus divitiarum, quàm totus thesaurus terrigenarum.

Tunc magis consolaberis super devota oratione, quàm super delicata comestione.

Tunc potiùs gaudebis de servato silentio, quàm de longa fabulatione aut multo eloquio.

Tunc plus valebunt sancta opera, quàm multa pulchra verba.

Tunc plus placebit stricta vita & ardua poenitentia, quàm omnis delectatio terrena.

Disce

Disce te nunc in modico pati, ut tunc à gravioribus valeas liberari.

Hic primò proba, quid possis postea.

Si nunc tam parum non vales sustinere, quomodo æterna tormenta poteris sufferre?

Si te modò modica passio tam impatientem efficit, quid gehenna tunc faciet?

Ecce verè non potes duo gaudia habere, delectari hic in mundo, & postea regnare cum Christo.

7. Si usque in hodiernam diem semper in honoribus & voluptatibus vixisses: quid totum tibi profuisset, si jam mori in instanti contingeret?

Omnia ergo vanitas, præter amare Deum, & illi soli servire.

Qui enim Deum ex toto corde amat; nec mortem, nec supplicium, nec iudicium, nec infernum metuit: quia perfectus amor securum ad Deum accessum facit.

Quem autem adhuc peccare delectat, non est mirum, si mortem & iudicium timeat.

Bonum tamen est, ut si necdum amor à malo te revocat, saltem timor gehennalis coërceat.

Qui verò timorem Dei postponit, diu stare in bono non valebit, sed diaboli laqueos citiùs incurret.

C A P U T XXV.

*De ferventi emendatione totius
vite nostrae.*

I. **E** Sto vigilans & diligens in Dei servitio; & cogita frequenter, ad quid venisti, & cur seculum reliquisti. Nonne ut Deo viveres, & spiritualis homo fieres?

Igitur ad profectum ferveas, quia mercedem laborum tuorum in brevi recipies: nec erit tunc ampliùs timor, aut dolor, in finibus tuis.

Modicum nunc laborabis, & magnam requiem, imò perpetuam lætitiā invenies.

Si tu permanferis fidelis & fervidus in agendo, Deus procul-dubiò erit

erit fidelis & largus in retribuendo.

Spem bonam & firmam retinere debes, quòd ad palmam pervenies: sed securitatem capere non oportet, ne torpeas, aut elatus fias.

2. Cùm quidam anxius inter metum & spem frequenter fluctuaret, & quadam vice mœrore confectus, in Ecclesia ante quoddam altare se in oratione prostravisset, hæc intra se revolvit, dicens: O si scirem quòd adhuc perseveraturus essem! Statimque audivit divinum intus responsum: Quòd si hoc scires, quid facere velles? Fac nunc, quod tunc facere velles, & bene securus eris.

Moxque consolatus, & confortatus, divinæ se commisit voluntati, & cessavit anxia fluctuatio.

Noluitque ampliùs curiosè investigare, ut sciret, quæ sibi essent futura: sed magis studuit inquirere, quæ esset voluntas Dei bene placens & perfecta, ad omne opus bonum inchoandum & perficiendum.

3. Spera

3. Spera in Domino , & fac bonitatem (ait Propheta) & inhabita terram , & pascaris in divitiis ejus.

Unus est, quod multos à profectu & ferventi emendatione retrahit: horror difficultatis seu labor certaminis.

Enimverò illi maximè præ cæteris in virtutibus proficiunt , qui ea, quæ sibi magis gravia & contraria sunt, viriliùs vincere nituntur.

Nam ibi homo plus proficit , & gratiam meretur ampliorem , ubi magis se ipsum vincit , & in spiritu mortificat.

4. Sed non omnes habent æquè multum , ad vincendum & mortificandum.

Diligens tamen æmulator , valentior erit ad proficiendum , etiamsi plures habeat passiones , quàm alius bene morigeratus , minùs tamen fervens ad virtutes.

Duo specialiter ad magnam emendationem juvant : videlicet , subtrahere se violenter , ad quod natu-

E

ra

ra vitiosè inclinatur ; & ferventer instare pro bono , quo ampliùs quis indiget.

Illa etiam studeas magis cavere & vincere , quæ tibi frequentius in aliis displicent.

5. Ubique profectum tuum capias : ut si bona exempla videas vel audias , ad imitandum accendaris.

Si quid autem reprehensibile consideraveris , cave , ne idem facias : aut si aliquando fecisti , citius emendare te studeas.

Sicut oculus tuus alios considerat , sic iterum ab aliis notaris.

Quàm jucundum & dulce est videre fervidos & devotos fratres bene morigeratos & disciplinatos !

Quàm triste est & grave videre inordinatè ambulantes , qui ea , ad quæ vocati sunt , non exercent !

Quàm nocivum est negligere vocationis suæ propositum , & ad non commissa sensim inclinare !

6. Me-

6. Memor esto arrepti propositi,
& imaginem tibi propone Crucis
fixi.

Bene verecundari potes, inspectâ
vitâ JESU Christi; quia necdum ma-
gis illi te conformare studuisti, licet
diu in vita Dei fuisti.

Religiosus qui se intentè & devo-
tè in sanctissima vita & passione Do-
mini exercet, omnia utilia & neces-
saria sibi abundanter ibi inveniet:
nec opus est, ut extra JESUM aliquid
melius quærat.

O si JESUS crucifixus in cor no-
strum veniret, quàm citò & suffi-
cienter docti essemus!

7. Religiosus fervidus omnia bene
portat & capit, quæ illi jubentur.

Religiosus negligens & tepidus
habet tribulationem super tribula-
tionem, & ex omni parte patitur
angustiam; quia interiori consola-
tione caret, & exteriorem quærere
prohibetur.

Religiosus extra disciplinam vi-
vens, gravi patet ruinæ.

Qui laxiora quærit & remissiora, semper in angustiis erit ; quia aut unum aut reliquum sibi displicebit.

8. Quomodo faciunt tam multi alii Religiosi , qui satis arctati sunt sub disciplina claustrali ?

Rarò exeunt , abstractè vivunt, pauperrimè comedunt , grossè vestiuntur , multùm laborant, parum loquuntur , diu vigilant , maturè surgunt , orationes prolongant, frequenter legunt , & se in omni disciplina custodiunt.

Attende Carthusienses, Cistercienses , & diversæ Religionis Monachos ac Moniales : qualiter omni nocte ad psallendum Domino assurgunt.

Et ideo turpe esset , ut tu deberes in tam sancto tempore pigritare, ubi tanta multitudo Religiosorum incipit Deo jubilarè.

9. O si nihil aliud faciendum incumberet, nisi Dominum Deum nostrum toto corde & ore laudare !

O si

O si nunquam indigeres comedere, nec bibere, nec dormire; sed semper posses Deum laudare, & solum spiritualibus studiis vacare! tunc multò felicior esses quàm modò, cùm carni ex qualicunque necessitate servis.

Utinam non essent istæ necessitates, sed solummodo spirituales animæ refectiones, quas (heu) satis rarò degustamus!

10. Quando homo ad hoc pervenit, quod de nulla creatura consolationem suam quærit, tunc ei Deus primò perfectè sapere incipit: tunc etiam bene contentus de omni eventu rerum erit.

Tunc nec pro magno lætabitur, nec pro modico contristabitur: sed ponit se integrè & fiducialiter in Deo, qui est ei omnia in omnibus: cui nihil utique perit nec moritur, sed omnia ei vivunt, & ad nutum incunctanter deserviunt.

11. Memento semper finis, & quia perditum non redit tempus. Sine

78 *De Imitatione Christi Liber I.*
sollicitudine & diligentia, nunquam
acquires virtutes.

Si incipis tepescere, incipies malè
habere.

Si autem dederis te ad fervorem,
invenies magnam pacem, & senties
leviorem laborem, propter Dei gra-
tiam, & virtutis amorem.

Homo fervidus & diligens, ad
omnia est paratus.

Major labor est res sistere vitiis &
passionibus, quàm corporalibus in-
sudare laboribus.

Qui parvos non vitat defectus,
paulatim labitur ad majora.

Gaudebis semper vesperè, si diem
expendas fructuosè.

Vigila super te ipsum, excita te ip-
sum, admone te ipsum; quidquid
de aliis fit, non negligas te ip-
sum,

Tantum proficies, quantum tibi
ipsum vim intuleris. Amen.

* * * *
* * *

DE

eo
cap